

za vhodné předměty lapení, šetří-li nepřátelská moc vzájemnosti vůči rakouským lodím obchodním.

8. Císařský nařízením ze dne 9. června 1866 č. 90 ř. z. vydána byla u příležitosti války prusko-italské podobná ustanovení o zadržování, poškozování a soudním nakládání nepřátelských a podezřelých lodí, když byla vypukla válka na moři, jako cit. již nařízením ze dne 3. března 1864.

9. Konečně stanoví trestní zákon vojenský, že se dopouští námořního lupičství ten, kdo proti jedné osobě nebo proti několika osobám užije násilí v tom úmyslu, aby se zmocnil bezprávně nějaké lodi nebo korábu, nebo osoby nějaké nebo věci, které se tam nalézají (§ 490 tr. z. voj.; viz též čl.: Kořist a Blokáda).

Právo lesní.

I. Povaha a význam.

Ačkoliv lesnictví tvoří odvětví prvotní výroby a s polním hospodářstvím úzce souvisí, liší se přece podstatně od tohoto tím, že má značný vliv na půdu a podnebí, blahobyt a průmyslnost; kdežto rolník často během jednoho roku na celé ploše své půdy sklízeti může, uplyne dlouhá řada let, než hospodářství jak na vysoký tak i na nízký les užitek nějaký skytá. Při hospodářství lesním, má-li mnoho vynáseti, jest mimo kapitál v zemi uložený též značná zásoba dříví nutná, tak že každoročně jen poměrně malá část zužitkována býti může. Mimo to jest les menší rozlohy mnohým nebezpečím (vývrat, úpal sluneční) vydán, kterých polní hospodářství nezná. Z toho následuje pro každého majitele lesa nutnost stále o to pečovati, aby požadavkům lesa v daleké budoucnosti vyhověno bylo. On může sice zpeněžením okamžitě větší výtěžek z lesa docíliti, ohrožuje tím však další výtěžek několika desetiletí. Hospodářství lesní smí v míře mnohem menší předmět spekulace tvořiti než hospodářství polní a jiné živnosti; ono musí v podstatě ráz konservativní zachovávat a vzhledem k tomu, že při něm z důležitých příčin i veřejné zájmy súčasněny jsou, jest nutno o to dbáti, aby pěstování a zužitkování lesů dle půdy, polohy, podnebí, dle účelných method a na základě všech praktických zkušeností se děly. Lesní hospodářství musí všechny škodlivé vlivy, zdaru lesa se přičící, vyzkoumati, všech ochranných prostředků zákonnou cestou užití a zjistiti, které druhy dřev vzhledem ku místním poměrům potřebám a účelům majitele lesa nejlépe odpovídají. Státu připadá však v první řadě nejen právo ale i povinnost na hospodaření v lesích dohlížeti a cestou zákonodárnou o to pečovati, aby majitel lesa, který dle zásad národohospodářských nikoliv jako majitel kapitálu v lese uloženého, ale pouze jako poživatel příjmů se jeví, zájmy svých nástupců v majetku neohrožoval. Stát má tudíž právo do soukromého hospodářství lesního zasáhnouti a tam meze klásti, kde příčiny veřejného zájmu toho nutně vyžadují. Soubor všech prostředků, jimiž stát působí na udržování, ochranu a zdárný vývin lesního hospodářství, tvoří právo lesní.

II. Rozdělení.

Lesní právo sleduje pozitivní směr v zájmu všeobecného dobra: udržeti a zabezpečiti vliv, kterým lesy na zemědělství vůbec působí; tato část lesního práva zabývá se právem majetkovým a požitkovým majitelů lesa a zahrnuje všechna pravidla ve příčině ochrany lesa, prodeje, mýtní neb každé přeměny, ohledně užívání dřeva a jiných plodin lesních, dále předpisy ohledně honitby v lese a péči o kulturu lesní vůbec.

2. Negativní právo lesní směřuje proti útokům protizákonným, provozování lesního hospodářství ohrožujícím, a jeho účelem jest tudíž bezpečnost onoho. Sem náleží policejní dozorčí právo státu, veškerá lesní policie a veškeré trestní právo proti přestupkům a pychu lesnímu.

III. Rakouské právo lesní.

Toto upravuje císařský patent ze dne 3. prosince, č. 250 ř. z., jehož účelem jest zabezpečení dříví do všech poměrů životních zasahujícího, a který proto o udržování lesů a setby vlastními zákony a předpisy pečuje. Před vyhlášením cit. patentu byly v jednotlivých zemích koruny rakouské zvláštní lesní řády, které však mnohým změněným poměrům a daným poměrům časovým více neodpovídaly. Tímto patentem byla však jen policejní nařízení lesních řádů v jednotlivých zemích koruny zrušena, takže ostatní ustanovení těchto lesních řádů dosud podpůrně platí, pokud lesní zákon sám žádných zvláštních ustanovení neobsahuje. Lesním zákonem nenastala též žádná změna ve příčině státních smluv ohledně lesů v pohraničních okresech uzavřených.

IV. Zásady.

1. Bez povolení nesmí se žádné půdy lesní na ujmu pěstění dříví k jiným účelům užiti (§ 2 les. z.). Při posuzování otázky, může-li se připustiti, aby některé půdy lesní k jiným účelům použití bylo, dlužno bráti ohled nejen výhradně na hospodářství lesní, nýbrž i na zemědělství vůbec, dále na zajištění spotřeby dříví. Političtí úřadové mají přísným vykonáváním zákona předpisům, které k tomu směřují, aby se mýtění lesů předešlo, platnost zjednati a zejména o to pečovati, aby budoucně žádný les bez povolení se nekácel a aby v opácném případě trestních ustanovení § 2 les. z. nejvydatnější měrou použití bylo (rozh. min. orby ze dne 2. srpna 1872, č. 7281, »Zeitsch. f. Verw.« VI., roč., č. 50, str. 200).

2. Žádný les nesmí se zpusťiti, t. j. nesmí se v něm tak hospodařiti, že by pěstění dříví na dále ohroženo, nebo že by se tím stalo naprosto nemožným. Tresty za zpusťení lesů nemohou přítomnému držiteli lesa bez ohledu na jeho provinění nebo změnu v osobě držitelově nastatou býti uloženy, nýbrž jen držiteli skutečně vinnému (rozh. min. vnitra ze dne 5. května 1876, »Zeitschr. f. Verw.« s. 99). Pro Přímoří byl vydán ještě zákaz úplného vykopání lesů (výn. místodrž. ze dne 4. března 1882 z. z., č. 9 a ze dne 24. února 1884 č. 6 z. z.).

3. Lesní zákon obsahuje pravidla pro služebnosti lesní, udržování lesů a hospodaření v lesích (viz čl. Lesy).

4. Hospodařiti v lese tak, že by tím les sousední patrně byl uveden v nebezpečí, že by mohl vzíti škodu větry, jest zapovězeno (§ 5). Názvem »sousední les« dlužno rozuměti les cizí. Jen s ohledem na to má zákonem nařízené ponechání předlesí, tak zv. okrajku proti větrům, smysl, šířka tohoto okrajku vztahuje se k jisté již dříve stanovené čáře. Tato čára jest právě sousední hranicí, k níž okrajek přiléhá (rozh. min. vn. a min. orby ze dne 8. května 1876. Zeitschr. f. Verw. s. 109 (§ 5)).

5. Na březích větších vod, nejsou-li břehy tyto skalnaté, pak na srážech hor, kde se jest svalenin obávati, smí se vychovávat dříví v ten způsob, aby se tím půda neuvedla v nebezpečí, a může se dovoliti dobývání pařezů a kopání kořenů jen tehdy, když se učiní opatření, aby se trhlinka tím způsobená nerozšířila dále (§ 7 les. z.).

6. Každý vlastník pozemku povinen jest, nechatí po něm voziti takové plodiny lesní, které by se jinak buď docela nemohly z lesa vykliditi a dále dopravit, nebo při kterých by se to státi mohlo jenom s příliš velkým nákladem (§ 24). Pozemky v § 24 uvedenými, přes které vlastník dopravu cizích plodin lesních dovoliti povinen jest, rozumí se též cesty soukromé (rozh. min. orby ze dne 24. dubna 1873, («Zeitschr. f. Verw.» č. 5135).

7. Ohledně zákonných předpisů ve příčině plavení dřev a staveb plavebních (§ 26) viz tyto články.

8. Lesní zákon obsahuje ochranné předpisy proti nebezpečí ohně (§§ 44, 45, 46, 47, 48—49) a proti škodám hmyzem způsobeným (§ 50 až 51); dále nařízení a trestní ustanovení ohledně

9. pychu lesního (viz čl. Lesy) a konečně

10. předpisy o ochranné službě lesní.

Právo mezinárodní.

I. Pojem a dějiny.

Právo mezinárodní (*ius gentium*, *ius internationale*) jest soujem právních vztahů a právních poměrů států u vzájemném jich styku mezi sebou. Někteří snažili se též označiti právo mezinárodní jako vnější právo států.

Heftler poznamenává, že takového práva není, rozhodně však že ho není pro všechny státy a národy zeměkoule. Mezinárodní právo zapouštělo vždy své kořeny jen v jistých užších kruzích, jmenovitě v Evropě, pročež mluví se též právem o »evropském« právu mezinárodním. Mezinárodní právo dělí se na přirozené neboli všeobecné a na pozitivní; ono vyplývá z povahy vzájemných poměrů států mezi sebou a ze zvyklosti. Pozitivní právo mezinárodní spočívá na určitém dohodnutí se, je to mezinárodní právo smluvní.

Počátky mezinárodního práva nalézáme již v dobách nejstarších; starověk přioděl jakousi vyšší autoritou pravidla mezinárodní náboženským posvěcením. Zavedením křesťanství zmohutněla myšlenka pokojného spolubyťi států a došla všeobecného uznání. Hugo Grotius byl první, jenž se pokusil ve svém díle »*de iure belli et pacis*« (1617) sestaviti theorii práva mezinárodního, takže spisovatel tento položil základní kámen k právu mezinárodnímu jakožto samostatné vědě. Hugo Grotius rozeznával dvojí právo mezinárodní: nezměnitelné přirozené a zadatelné všech nebo aspoň většiny národů. Jeho hlavním záměrem bylo sesílit právo, pokud to mravnost dovoluje.

Pozdější právníci mluvili jen o pozitivním právu mezinárodním (*ius voluntarium*) a nechtěli uznati »*ius necessarium inter gentes*«, tak zvláště Moser, Martens a j.

Dle dnešních názorů spočívá právo mezinárodní na pospolitých vztazích států žádajíc pokojný a přátelský styk; nezavrhne práva válečného, nýbrž spatřuje ve válce též moment, jako při ospravedlněné svépomoci jednotlivce. Válka má však býti podnikána jen na ochranu práv určitého státu. Zásad lidskosti (*humanity*) a morálky dlužno šetřiti i ve válce. Pokojné spolužití národů a států opírá se dle dnešního práva mezinárodního buďto o všeobecně uznané, třeba mlčky přijaté zásady, na původu států, zvyklostech státních a na mezinárodních smlouvách. Právo mezinárodní rozestupuje se tudíž ve dvě velké skupiny: v právo pokojného styku neboli mezinárodní právo po čas míru, kteréž jeví se býti souhrnem